

Megszentelés

A jelen írás a megszentelés bibliai, hitvallási és dogmatikai értelmezése körüli félreértéseket és az ezek nyomán kialakult téves egyházi gyakorlatot kívánja szemügyre venni. A kérdésről szóló bibliai és egyházi tanítást csak annyiban változtatja, amennyiben a benne rejlő igenből a nemek is érthetőbbé válhatnak.

1. Megigazítás és megszentelés

(a) Hitvallási és dogmatikai kérdések

A megszentelés mint a megigazítás fogalom párja Pál apostol nyomán a reformátoroknál és a mai protestáns teológiában jól körülírt eseményt vagy folyamatot jelöl. Isten „az ő ingyen kegyelméből, az én minden érdemem nélkül, nekem ajándékozza és tulajdonítja Krisztus tökéletes elégtételét, igazságosságát és szentségét” (Heidelbergi Káté 60). Ez az isteni cselekvés úgynevezett „hitesemény”: azok, akik ezt tudomásul vették, és elfogadták, akiket „Isten igaz hit által Krisztusba oltott” (HK 20), új életet, a „háládatosság gyümölcsét termő” (HK 64) életet folytatnak. Ez maga a megszentelés vagy a megszentelt új élet. Egyik legpontosabb (bár kissé terjedelmes) megfogalmazását Barth *Egyházi dogmatikájában* találjuk:

„Az ember megszentelése arról szól, hogy Jézus Krisztus halálában és feltámadásában nyilvánvalóvá vált: Isten a csúfosan elbukott embert saját megbízható szövetségeseiként egy neki teremtett új életformába emelte. A megszentelés teljes mértékben az Isten színe előtti megigazításra épül, mindkettő Jézus Krisztusban valósult meg, mégpedig mindenki számára hathatós módon és kötelező érvénnyel. A megszentelésnek az a tanújele, hogy a Jézus Krisztus parancsának való engedelmesség formájában hatni kezd annak a népnek az életében, amelynek tagjait Krisztus a maga követésére hívta, megtérésre indította, őt dicsőítő cselekedetekre ébresztette, és keresztyét rájuk ruházta, őket mint bűnösöket arra érdemesítette, hogy már most engedelmeskedjenek, már most Isten elválasztott szentjeiként fölemelt fejjelel szabadon éljenek, már most bemutathassák

azt a hálaáldozatot, amelyre Isten szeretete csodálatos eseménye révén az egész világ rendeltetett.”¹

Mind a Heidelbergi Káté, mind a Karl Barth megfogalmazása szerint a megszentelésben már a megigazítás is benne van. A Kátéban az „ajándékozni” és a „tulajdonítani” igék fejezik ezt ki: „Isten nekem ajándékozta Krisztus elégtételét, igazságosságát és szentségét” – ez a megigazítás; „Isten nekem tulajdonítja Krisztus elégtételét, igazságosságát és szentségét” – ez a megszentelés.

A Heidelbergi Káté a kifejezetten a megigazításról szóló 60. kérdés mellett még másutt is utal ennek a hiteseeménynek a kettősségére. Példának² idézhetjük a keresztlés témájánál a 70. kérdést: „Mit jelent a Krisztus vérével és Lelkével való megmosatás?” A válasz első fele a megigazításra, a második fele a megszentelésre vonatkozik.

Jelenti, hogy Istentől bűnbocsánatot nyerünk kegyelemből Krisztus vééréért, melyet érettünk az ő áldozatában a keresztfán kiontott; továbbá jelenti, hogy a Szentlélek megújít, és Krisztus tagjává szentel, hogy a bűnöknek napról napra mindinkább meghaljunk és istenfélő és feddhetetlen életet éljünk.

Barth kifejezése pedig ez: Isten a bukott embert egy neki teremtett új életformába emeli. Hozzá is teszi: mind a megszentelés, mind a megigazítás Jézus Krisztusban valósult meg.

Isten felől nézve a megigazítás és a megszentelés annyira egyetlen esemény, hogy a kettőt ugyan meg lehet és meg is kell különböztetni, de nem lehet őket elválasztani. „Lehetetlen, hogy akik igaz hit által Krisztusba vannak oltva, ne teremjék a hála gyümölcseit” – tanítja a Heidelbergi Káté (64). Olyan szoros ez az összetartozás, hogy a kettős esemény sorrendje akár fel is cserélhető. Ahogyan Kálvin teszi, aki az Institúció III. könyvében először tárgyalja a megszentelést mint a keresztyén ember új életét (III 3–10), és csak azután a megigazítás kérdését (III 11–16):

„Krisztus csak azt igazítja meg, akit egyúttal meg is szentel. Ezek a jótétemények ugyanis örök és szétválaszthatatlan kapcsolatban vannak egymással úgy, hogy

¹ Barth, Karl: *Kirchliche Dogmatik*. IV/2. Theologischer Verlag Zürich, Zürich 1964, 565.

² További tíz kátékérdésben találkozhatunk kifejezetten vagy utalásszerűen a megigazítás-megszentelés kettősségével: 1., 20., 21., 45., 53., 56., 69., 76., 86., 115.

akiket az ő bölcsességével megvilágosít, azokat meg is váltja, akiket megvált, azokat meg is igazítja, akiket pedig megigazít, azokat meg is szenteli.”³

(b) Szentség, megszentelés a Bibliában

A szent, a szentség szavak és származékaik közel 850-szer fordulnak elő az Ószövetségben,⁴ többnyire kultikus jelentéssel. Jellemző foglalat a szentségi törvény Mózes Harmadik Könyvében, melynek mintegy mottója a felhívás: „Szentek legyetek, mert én, Jehova, a ti Istenetek, szent vagyok” (3Móz 19,2).

A Biblia szerint tehát eredendően és sajátosan csak Isten szent. Emberekre, tárgyakra vagy eszmékre vonatkoztatva a szentség úgynevezett viszonyfogalom. Szent az, aki vagy ami Istenhez tartozik, Isten számára el van különítve.

Isten szentségének tartalmát Ézs 6 írja le. Ez az ő megközelíthetetlen és „súlyos” tekintélye: Isten dicsősége. Aki hozzátartozik vagy eléje járul, annak meg kell „szentelnie” magát, azaz tisztának kell lennie. Ezért a szentség az Isten elé járuló, az Istenhez tartozó ember létállapotát jelenti. Nem sajátosan emberi tulajdonságot, nem erkölcsi minőséget fejez ki, hanem azt az élethelyzetet és magatartást, amely az Istennel való közösségnek megfelel.

Ennek az odatartozásnak, Istennel való közösségnek még mélyebb kifejezése az Újszövetség gyakori szóhasználata szerinti Krisztus-közösség: Krisztusban lenni, Krisztust felöltözni stb. Éppen ezért az a körülmény, hogy a szentség viszonyfogalom, mind ószövetségi, mind újszövetségi értelmezésében igazolást nyert: szent az, aki Istenhez tartozik.

2. Félreértések

(a) Tabu?

Az ószövetségi szóhasználat egyes esetei alapján elterjedt egy olyan félreértés, amely szerint a szentség valamilyen Istenhez és megjelenéséhez kapcsolódó tabu. Szent az, ami megközelíthetetlen, félelmet keltő. Ehhez a vallástörténeti értelmezéshez közel áll Pákozdy László Márton szemléltetése Ézs 6-ról:⁵ Az

³ Kálvin János: *A keresztyén vallás rendszere* (ford. Czeglédy Sándor és Rábold Gusztáv). Református Egyházi Könyvtár, Pápa 1910, 2.76–77 (= Inst. III 16,1). Vö. Róm 8,30.

⁴ Jenni, Ernst – Westermann, Claus: *Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament*. Kaiser Verlag, München 1976, 2. 593–594.

⁵ Pákozdy László Márton: Ésaías templomi látomása (Ézs 6. r.). In: *Református Teológia* 1944. II. 5.

őszövetségi emberben olyan félelmet válthatott ki Isten jelenléte, mint a mai emberben az a gondolat, hogy pusztá kézzel meg kell érintenie egy villanyhuzalt, amelyben húszezer voltos áram van.

Ezzel szemben az őszövetségi Szentírás – Isten istenségének és szentségének fenntartása mellett – is, de még inkább az Újszövetség arról tesz tanúságot, hogy Isten bevonta az ő választott népét, Krisztusban pedig az egyház által az egész világot a maga közösségébe (Ján 3,16; 17,15). Krisztusban értelmét veszítette a „szent” és a „profán” ellentéte.

(b) Az egyház szentjei?

A másik félreértés a „szent” jelzővel kapcsolatban egy, a Bibliát meghaladó, a bibliai kor utáni történelmi gyakorlatból ered. Az ókori egyházban elterjedt a rendkívüli emberek, jelenségek iránti már-már áhítatos, elragadtatott tisztelet és elismerés. Egy-egy vallási vezető lenyűgöző tudása, az aszkéták és más, a világtól elkülönülő rajongók emelkedett erkölcsi tisztasága, vagy a megrendítő természeti jelenség azért kapta a „szent” jelzőt, mert az illetőben vagy az illető jelenségben valami rendkívüli rejlik. A bizánci és a római keresztyének naptára zsúfolásig tele van azoknak névünnepeivel, akik haláluk után is különleges, kiemelt helyzetben élnek Istennél. Őket segítségül lehet hívni az Isten előtti közbenjáráshoz.

A „szentek” félreértett tiszteletének gyakorlatát a megigazítás-megszentelés reformátori tanításának római katolikus kritikája is mélyítette. Az volt Lutherrel, Kálvinnal és követőikkel szemben a vád, hogy a kegyelemből hit által történő megigazítás tana megfosztja az embereket az üdvösségben történő aktív, a jó cselekedetek általi részvállalástól. A bűnös ember megigazítása mintegy maga után vonja a bűn „igazolását”: jelentéktelenné kicsinyítését. Ez a kritika nem volt egészen alaptalan, s ezt a Bonhoeffer „olcsó kegyelemről” kifejtett gondolatai is tükrözik.⁶ *Barth szerint is a bonhoefferi „olcsó kegyelem” hamis képzetéhez és a restek kvietizmusához vezet, ha a megigazítást elmulasztjuk a megszenteléshez rendelni.*⁷

⁶ Bonhoeffer, Dietrich: *Nachfolge*. Gütersloher Verlagshaus, München 1952, 1.

⁷ Barth, Karl: i. m. IV/2, 571. Bonhoeffer és Barth ez irányú gondolatai befolytak a Lutheránus Világszövetség és római katolikus egyház között megkötött, a megigazítástanra vonatkozó egyezménybe is. Gemeinsame Erklärung zur Rechtfertigungslehre des Lutherischen Weltbundes und der Römisch-Katholischen Kirche. Lásd https://evang.at/wp-content/uploads/2015/07/ge_rfl_01.pdf (letöltés dátuma: 2021. május 6.).

(c) *Az üdvrend mint lelki folyamat?*

További félreértést okozott a protestáns ortodoxia, amely sorrendet állapított meg az egyetlen isteni tetten belül. Úgy beszéltek a megigazításról és a megszentelésről, mint az úgynevezett üdvrend két lépcsőjéről. A pietizmus (amely sok mindenben az ortodoxia korrekciójának tekintette magát) az üdvrend gondolatát átvette az ortodoxiától, és a keresztyén ember lelki fejlődésének időben egymást követő állomásaivá tette: elhívás (vocatio), megvilágosodás (illuminatio), megigazulás (iustificatio), megszentelődés (sanctificatio), újjászületés (regeneratio), megtérés (conversio), Krisztussal való titokzatos egyesülés (unio mystica cum Christo) és megdicsőülés (glorificatio).⁸ Ebben a felsorolásban tudatosan választottam a magyar nyelvben gyakori „visszaható” szóhasználatot, amely *megigazulást* mond megigazítás helyett, illetve *megszentelődést* megszentelés helyett. A helytelen szóhasználat is jelzi, hogy ez a pietista gondolkodásmód nem Isten tettéről, hanem az emberről és az ő válaszáról szól.

Ebben a félreértésben szerepet játszik az emberi megítélés szubjektivitása: az ember vagy elismeri, vagy sem, megérzi, vagy sem az így értelmezett szentséget, de abban részt venni nem tud, vagy nem is akar.

3. A szentelés mint istentiszteleti cselekmény

A jelen írásnak a következő része is félreértésekre vonatkozik, de nem a tanítást, hanem egy, az egyházban elterjedt téves gyakorlatot érinti.

(a) *Kit, mit szentelünk a református egyházban?*

Néhány évvel ezelőtt mérgesen szisszentem fel egy újsághírré. A hír szerint egy református templomba új harang került, és a 20 mázsás nagy hangszert, használatba vétele előtt, „felszentelték”. Palástos lelkipásztorok, köztük püspökök is körülvették és – ahogy a hírt szemléltető kép alapján sejtem – áldó mozdulattal, bibliai igével, imádsággal „felszentelték” a hatalmas „kegytárgyat”. Azért futott el a mérég, mert éppen azokban a hetekben az illegális bevándorlás nyugati megítélése, Európa hanyatlása és a keresztyén világ tehetetlensége miatti szorongásban éltünk. Eközben azt kellett látnunk, hogy a lelkek vigasztalása, bátorítása helyett komoly felnőtt, református emberek, lelkipásztorok körülállnak egy kéttonnás

⁸ Vö. Barth, Karl: i. m. III/2, 568.

„vasat”, és azt „felszentelik”. Abban az egyházban, ahol gyerekkorom óta azt tanultam, hogy még embereket sem szentelünk, nemhogy tárgyakat! Abban az egyházban, ahol „az apostolok még az Istentől adott szertartásokat és szokásokat sem akarták ráróni a keresztyén népre, melyik józan eszű ember fog rátukmálni fölösleges emberi találmányokat? Minél inkább szaporodnak a szertartások az egyházban, annál jobban eltörpül nemcsak a keresztyén szabadság, hanem Krisztus és a belé vetett hit is. A tömeg pedig a vallási szokásokban keresi azt, amit egyedül Isten Fiában, Jézus Krisztusban kellene hit által keresnie. Elégséges a hívőknek néhány józan, egyszerű, Isten Igéjével nem ellenkező vallási szokás”.⁹

Az, hogy nem szentelünk, így szó szerint nem igaz. Persze hogy szentelünk, csak az lesz majd a kérdés, mit értünk rajta, milyen értelemben használjuk a szót.

(b) Szentelés a Bibliában

A Bibliában számtalanszor hangzik el a szentelni kifejezés. Vagy maga Isten szentel meg embereket, tárgyakat, időket, vagy Isten parancsára az emberek szentelnek.

Isten megszentelte már teremtéskor a szombat napot (1Móz 2,3), a kivonulás után az ő népét (2Móz 31,13), majd a jeruzsálemi templomot (1Kir 9,3), sőt – a próféta szerint – a szent Isten megszenteli önmagát is (Ézs 5,16), megszenteli magamagát az ő népében (Ez 28,22.25). Isten az Atya megszentelte a Fiát is (Jn 10,36), Isten mint Szentlélek „áldozattá szenteli” az evangélium szent szolgálatát végző apostolát (Róm 15,16), Krisztus pedig, a Fiúisten az ő egyházát (Ef 5,26), illetve az ő népét (Zsid 13,12) szenteli meg.

Ahol az Ószövetségben ember szentel meg embert, tárgyat, időt, ott ez egyrészt mindenütt istentisztelettel kapcsolatos rendelés, másrészt minden megszentelésre vonatkozó utasítás, amelyet Isten egyes személyeknek, Mózesnek, Áronnak, más prófétának vagy papnak címzett, valójában a nép egészének szól. A választott népnek kell a szombatot vagy más ünnepet, a szent helyet (sátrat, templomot), annak felszerelését (oltárt, medencét, papi ruhát stb.), az áldozatra szánt ajándékot (állatot, ételt), illetve a templomi szolgálatot végző papot, lévitát megszentelnie. A megszentelés jelképes eszköze, hordozója az olaj, a vér, a víz, a kéz áldásra, imádságra felemelése (az Újszövetségben a kézrátétel). Az

⁹ Vö. *Második Helvét Hitvallás XXVII 1*: Az egyházi szertartások, szokások és a közömbös dolgok.

ószövetségi áldozóhelyekre és a templomra talán illik a régi erdélyi énekeskönyvünk 7. dicséretének lelkendezése: „szent ez a hely, szent itt minden”.¹⁰ Mivel az ószövetségi ember félt a szent Isten elé járulni, a sok szertartásos megszentelés ennek elviselésére, Isten közelségére készítette fel.

Az istentiszteleti helyek, eszközök, tárgyak szertartásos megszenteléséről az Újszövetségben már nem olvasunk. Amikor a szent Isten az ő szent Fiában ide jött közénk, profán, szentségtelen világunkba, Isten igaz tiszteletének olyan mintáját kaptuk, amelyben már felesleges, sőt káros minden ceremónia. Jézus Krisztus vére megtisztította lelkiismeretünket a halott tettektől, hogy az élő Istennek szolgáljunk – tanítja a Zsidókhöz írt levél (9,14). Ahol a Szent jelen van, ott a mi alkalmasságunk, tisztaságunk – bár nem problémamentes – szabad, félelem nélküli lehetőség.

(c) Kit és mit nem szentelünk?

Ha a reformátusok nem szentelnek, de a Bibliában sok mindenkit és mindent szentelnek, akkor meg kell néznünk közelebbről, mit jelent a szó. És vegyük számba, hogy a Biblia tanítása alapján az egyházban kit nem szentelünk, és mit nem szentelünk, illetve kit szentelünk, és mit szentelünk.

A szó értelmezése kézenfekvő. Szentelni azt jelenti, hogy valakit vagy valamit Isten tiszteletére, Isten számára kiválasztani, odaszánni, felajánlani, rendelni, megtisztítani – egy szóval: alkalmassá tenni. Van, akit vagy amit nem mi választunk, s ilyenkor a szentelés annyi, hogy egyrészt elismerjük: az illető személy, hely vagy idő Istenhez tartozik, az övé, másrészt pedig ennek megfelelően élünk és viszonyulunk hozzá. Így lehet Istent megszentelni, a szombatot megszentelni, vagy így szentelte meg Mózes a Sínai-hegyet. Ilyen értelemben hangzik az apostoli biztatás: „Szenteljétek meg az Úr Krisztust a szívetekben!” (1Pt 3,15).

Az egyházi szolgálók választását ne hívjuk szentelésnek. Amikor embereket választunk az egyház szolgálatára (lekipásztort, presbitert és diakónust), akkor a választással elismerjük és kinyilvánítjuk Isten tiszteletére való alkalmasságukat. A választás két külön lépésben történik nálunk. (1) Az egyház először valamilyen

¹⁰ A „szent itt minden”-t állító, egy versszakos ének még a buzgóságot is szentnek mondja, ráadásul a szerzőjét is úgy hívják, hogy Szentes. Egykori vallásanító lekipásztorunk, László Dezső gyakran mondta, hogy ez túlzás, ez így nem igaz. – Mikor ezt egyik fiatal lelkész kollégámnak elmondtam, tréfásan megjegyezte: Hát akkor a pókháló is, a templom egere is szent...

nyilvános gyűlésen vizsgálja meg, és nyilvánítja ki, hogy a választott személy alkalmas a szolgálatra. Ez a szolgálatra rendelés, idegen szóval az ordináció. (2) Másodszor a helyi egyház az alkalmas, szolgálatra rendelt jelöltek közül egyet magának választ, és szolgálatba iktatja. Ennek is van latin neve, bár nálunk nem használatos. Ez a prezentáció. A köznyelv a presbiterek és a diakónusok szolgálatra rendelését nem, de a lelkipásztorokét szentelésnek nevezi. Kétszeresen helytelen. Először is sérti a presbiterek és diakónusok személyét, mintha az ő szolgálatuk másodlagos vagy másodrendű volna. Másodszor az ordináció csak félig „szentelés”, mert csupán a beiktatással együtt érvényes.

Felavatás, kirendelés, ordináció, beiktatás. Kálvin ezzel kapcsolatban felavatót mond, a Második Helvét Hitvallás pedig ordinációt vagy kirendelést:

„Ha valakit egyházi szolgálatra alkalmaztak, nem használtak más szertartást, csak a kézrátételt. Zsidó szokás szerint, ha valamit meg akartak áldani, vagy fel akartak szentelni, kézrátétellel mintegy felajánlották Istennek. Az apostolok átvették ezt a szokást, és „kézrátétellel jelezték, hogy Istennek ajánlják azt, akit a szolgálatra fölavattak. Azoknál is használták ezt a szertartást, akikkel a Szentlélek látható kegyelmi ajándékait közölték (ApCsel 19,6). (...) Úgy ragaszkodjunk ennek a szokásnak megtartásához, mintha parancs volna. Hasznos dolog ilyen jellel egyrészt a népnek figyelmébe ajánlani az egyházi szolgálattal járó méltóságot, másrészt pedig azt, aki felavattatik, inteni arra, hogy már nem rendelkezhetik szabadon önmagával, hanem Istennek és az egyháznak szolgálatára van szentelve.” „Ez a szertartás nem haszontalan dolog, csak persze babonás visszaélésre ne fadjuljon.”¹¹

A Második Helvét Hitvallás szerint:

„az egyházi szolgálókat meg kell hívni és törvényes egyházi választással meg kell választani; lelkiismeretesen válassza meg őket a gyülekezet vagy annak képviselői, szép rendben, zavargás, pártoskodás és vetélkedés nélkül. ... Akiket pedig megválasztottak, azokat a vének közös imádsággal és kézrátétellel ordinálják (rendeljük ki)”.¹²

Püspököt sem szentelünk. A fentiek érvényesek a püspök választására és szolgálatba állítására is. A mi erdélyi egyházi törvényeink nem, de a köznyelv, a sajtó sajnos használja a püspökszentelés kifejezést. Félő, hogy ez a helytelen szóhas-

¹¹ Inst. IV 3,16 (Az egyház tanítói és szolgálói, ezek választása és tiszte).

¹² *Második Helvét Hitvallás* XVIII 11.: Az anyaszentegyház szolgálói, azok elhívása és kötelességei.

nálat utat fog törni magának az egyházi hivatalos nyelvben is. Vegyük észre és szíveljünk meg Révész Imre 80 éve elhangzott kritikáját – iróniájával együtt:

„Természetes, hogy a püspökszentelés szertartásának lehet tulajdonítani evangéliumi értelmet is (...), de hogy a püspökszentelés még így is idegen test a református egyházrendszerben, azt [a szakember] is érzi és érezteti – egyebek közt azzal, amikor (...) nagyon bölcsen megállapítja, hogy tulajdonképpen »fel kellene szentelnünk az esperest is«. Fel bizony – de még a presbitert, az egyházmegyei és kerületi gondnokot, ill. főgondnokot is!”¹³

De még a gyülekezeti diakónust is – tehetnénk hozzá, de inkább ne tegyük, hanem csak rendeljük ki, iktassuk be, avassuk fel őket.

Ne szenteljünk épületet, istentiszteleti tárgyakat. Amikor templomot, imatermet, temetői kápolnát épít a gyülekezet, vagy amikor a régi, romlott állapotú istentiszteleti helyet felújítja, az első benne tartott istentiszteletre ne mondjuk azt, hogy templomszentelés, hanem nevezzük annak, ami: a temploméért való hálaadásnak. A templomkertben történelmi esemény emlékére állított emlékkövet, kopjafát, a templom vagy parókia falán elhelyezett emléktáblát se szenteljük, hanem mondjuk egyszerűen kopjafaállításnak, emléktáblaavatásnak.

Kenyeret, gabonát, gyümölcsöt, a földet és annak termését sem szenteljük. Isten megparancsolta, hogy a föld első termésének zsengejét neki áldozzák (2Móz 23,19). Ebből a nép megtanulhatta, hogy neki nem szabad semmiféle hasznot sem húznia olyan javakból, amelyeket előzőleg nem szenteltek (nem ajánlottak fel) az Úrnak.¹⁴ Ennek a bibliai eredetű, Kálvin által is helyeselt keresztyéni magtartásnak kifejezése a mi egyházi ünnepi gyakorlatunkban az augusztus utolsó vasárnapján ünnepelt új kenyér vagy új búza zsengeje. De ez nem mezőszentelés, nem búzaszentelés és nem kenyérszentelés. Hanem ünnepi istentisztelettel, imádsággal, örvendezéssel, úrvacsoraosztással tartott hálaadás Isten ajándékaiért. Tulajdonképpen ilyen felajánlás, odaszentelés az étel előtti és étel utáni imádság is minden családi étkezésnél.

De Kálvin szerint Isten adományaiért nem elég egyetlen ünnepet ülni. Isten a szerzője minden jó adománynak, s ezért őket folytonos hálaadással kell

¹³ Révész Imre: Presbiteri rendszerű-e a magyar református egyház? In: *„Tegnap és ma és örökké...” Révész Imre összegyűjtött tanulmányai az egyház múltjából és jelenéből.* Coetus Theologorum, Debrecen 1944, 307.

¹⁴ Inst. III 7,5 (A keresztyén élet summája: önmagunk megtagadása).

fogadnunk. Jótéteményei használatának az az egyetlen helyes módja, ha az Isten iránti hálaadásban és dicséretmondásban állhatatosak vagyunk. Amikor Pál apostol arra tanít, hogy minden teremtmény az ige és a könyörgés által szenteltetik meg (1Tim 4,5), akkor így adja értésünkre: Isten adományai ige nélkül (tehát hit nélkül) és könyörgés nélkül sem nem szentek, sem nem tiszták.¹⁵

(d) Kit és mit szentelünk?

Istent és az Úr Jézus Krisztust szenteljük meg szívünkben (1Pt 3,15).

A sákramentumokat szenteljük meg. A szent keresztségnek és az Úr szent vacsorájának már a neve is jelzi, hogy ezek olyan dolgok, amelyeket az istentiszteleti tárgyak és cselekmények sorában meg kell különböztetni. A Második Helvét Hitvallás kellőképpen eligazít ebben.

„Isten igéje teszi sákramentumokká azokat, amik azelőtt nem voltak sákramentumok. Aki szerezte, az ige által szenteli meg s nyilvánítja megszenteltnek őket. Megszentelni vagy felszentelni annyit tesz, mint valamely dolgot Istennek szent célokra felajánlani, azaz a közönséges és mindennapi használatból elkülöníteni, és szent használatra rendelni. A sákramentumokban ugyanis a külső és látható dolog a közönséges használatból vett jegy. A keresztségben a külső jegy a víz és a látható leöntés, amelyet az egyházi szolga végez, a jelzett dolog pedig az újjászületés vagy a bűnöktől való megmosatás. Az úrvacsorában viszont külső jegy a kenyér és a bor, a közhasználatból vett étel és ital, a jelzett dolog pedig az Úr feláldozott teste, és érettség kiontott vére, vagyis az Úr testével és vérével való közösség. Ezért az isteni rendelésen és a szent használaton kívül a víz, a kenyér és a bor természete szerint egyszerűen csak az, aminek mondjuk és tapasztaljuk. Ha azonban Isten nevének segítségül hívásával, valamint az első szereztetés és az első megszentelés megújításával hozzájuk járul az Úr igéje, akkor ezek a jegyek már megszentelt jegyek: Krisztustól nyert szentségük nyilvánvaló lesz. Mert Isten egyházában mindig hathatós marad Krisztus első szerzése és a sákramentumok első megszentelése, úgyannyira, hogy akik az Úr kezdeti rendelése szerint élnek a sákramentumokkal, most is élvezik azt az első, mindennél különb megszentelést. Ezért ismételjük a sákramentumok kiszolgáltatásakor Krisztus tulajdon szavait.”¹⁶

¹⁵ Inst. III 20,28 (Az imádság mint a hit igazi gyakorlata, amellyel Isten mindennapi adományait fogadjuk).

¹⁶ Második Helvét Hitvallás XIX 9: Krisztus egyházának sákramentumai.

A fentiekben azért hangzott el nagyobb súllyal a nem („nem szentelünk!”), hogy még véletlenül, még elszólás, még felületes szóhasználat szintjén se dicsőítsük az embert, hanem egyedül a szent Istené legyen a dicsőség. A nemmel, a tagadással az igent erősítjük, azt, hogy nekünk mindenki és minden szent, aki és ami őt szolgálja.